

УДК 351.862.4:340.13

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.16>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Логойда Т.В.,

*здобувачка кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ORCID: 0009-0002-6822-5348

Логойда Т.В. Правове регулювання державної охорони в Республіці Польщі та Україні: порівняльне дослідження.

Статтю присвячено порівняльно-правовому аналізу державної охорони в Республіці Польща та Україні з акцентом на нормативні моделі, інституційну архітектуру та процедурні гарантії. Метою дослідження є висловлення пропозицій з модернізації діяльності Управління державної охорони України на основі польського досвіду реформи Служби державної охорони. Методологія дослідження поєднує формально-юридичний, системно-структурний і компаративістський підходи. Установлено, що Служба охорони держави Республіки Польща репрезентує європейську модель цивільної озброєної служби спеціального призначення, що функціонує як центральний орган державної адміністрації у підпорядкуванні міністра внутрішніх справ і адміністрації. Її правова природа поєднує охоронну (особиста та об'єктова безпека) та правоохоронно-превентивну складові (оперативно-розшукові дії з метою ідентифікації, запобігання й виявлення злочинів; застосування засобів примусу й зброї за чітко регламентованою процедурою). Інституційна архітектура Служби охорони держави Республіки Польща забезпечує цивільний, прокурорський і судовий контроль, що відповідає стандартам «належного врядування» у секторі внутрішньої безпеки та мінімізує ризики перевищення повноважень.

Порівняно з Україною, де Управління державної охорони України є з одного боку правоохоронним органом, а з іншого, фактично, військовим формуванням, безпосередньо підпорядкованим Президентові України, модель Служби охорони держави Республіки Польща демонструє вищу ступінь правової деталізації (особливо щодо оперативної діяльності та застосування сили), розвинену систему зовнішнього нагляду й інституційну інтеграцію з іншими службами безпеки у форматі міжвідомчої координації. Водночас Управління державної охорони України, зберігаючи високу професійну спроможність у воєнних умовах, потребує модернізації нормативної бази в частині уточнення правового статусу, розширення повноважень, процедурних гарантій (звітність та перевірка інцидентів застосування примусу, судовий дозвіл на негласні дії, парламентський нагляд). Наукова новизна роботи полягає у виокремленні трьох векторів оновлення Управління державної охорони України: 1) корекція моделі підпорядкування і посилення урядово-парламентського нагляду; 2) формалізація підстав і процедур застосування примусу з обов'язковою фіксацією та незалежною перевіркою; 3) інституційна інтеграція з правоохоронними та розвідувальними органами на базі спільних стандартів оцінювання загроз і підготовки кадрів.

Ключові слова: військове формування, вогнепальна зброя, державна охорона, державний діяч, заходи примусу, національна безпека, особиста охорона, охорона об'єктів, правоохоронний орган, російська агресія

Lohoida T.V. Legal regulation of state guard in the Republic of Poland and Ukraine: a comparative study.

The article is devoted to a comparative-legal analysis of state guard in the Republic of Poland and Ukraine, with emphasis on regulatory models, institutional architecture, and procedural safeguards. The purpose of the study is to put forward proposals for modernising the activities of the State Guard

Department of Ukraine on the basis of Poland's experience with the reform of the State Protection Service. The research methodology combines formal-legal, systems-structural, and comparative approaches. It is established that the State Protection Service of the Republic of Poland represents a European model of a civilian, armed, special-purpose service operating as a central government administration authority subordinate to the Minister of the Interior and Administration. Its legal nature combines protective functions (personal and facility security) with law-enforcement and preventive components (operational-search measures aimed at identifying, preventing, and detecting crimes; the use of coercive measures and firearms under a strictly regulated procedure). The institutional architecture of the Polish State Protection Service ensures civilian, prosecutorial, and judicial oversight consistent with good-governance standards in the internal security sector and minimises the risk of overreach.

Compared with Ukraine, where the State Guard Department of Ukraine is, on the one hand, a law-enforcement agency and, on the other, de facto a military formation directly subordinated to the President of Ukraine, the Polish model demonstrates a higher degree of legal detail (especially regarding operational activity and use of force), a developed system of external oversight, and institutional integration with other security services through inter-agency coordination. At the same time, while retaining high professional capability under wartime conditions, the State Guard Department of Ukraine requires modernisation of its regulatory framework in terms of clarifying its legal status, expanding powers, and strengthening procedural safeguards (incident reporting and review concerning the use of coercion, judicial authorisation for covert measures, parliamentary oversight). The scholarly novelty lies in identifying three vectors for updating the State Guard Department of Ukraine: 1) adjustment of the subordination model and strengthening of governmental-parliamentary oversight; 2) formalisation of the grounds and procedures for the use of coercion with mandatory recording and independent verification; 3) institutional integration with law-enforcement and intelligence bodies on the basis of common standards for threat assessment and staff training.

Key words: military formation, firearms, state guard, public official, coercive measures, national security, personal protection, facility security, law-enforcement agency, russian aggression.

Постановка проблеми. Широкомасштабна російська агресія проти України та загострення суспільно-політичних конфліктів є критично небезпечними викликами для національної безпеки України. Сучасні загрози для органів державної влади та відповідних посадових осіб стають реальністю, наслідки яких очевидні та створюють ризики для існування державного суверенітету та демократичного конституційного ладу України [20, с. 305]. Тому слід вести мову про суттєве підвищення ефективності і надійності охорони органів державної влади України та посадових осіб. Проте в Україні на національному рівні й досі відсутній системний підхід до управління захистом і безпекою всього комплексу таких систем, об'єктів і ресурсів з огляду на взаємопов'язаність об'єктів, які зазвичай належать до критичної інфраструктури [13, с. 6]. Одним з позитивних шляхів вирішення вказаних системних проблем є виконання Плану заходів з реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 328-р. Ця «дорожня карта» передбачає наступні положення, зокрема: «удосконалення державної охорони щодо органів державної влади, забезпечення безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»; ... удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування УДО України, організаційних засад діяльності УДО України, координації та взаємодії УДО України та інших суб'єктів забезпечення державної безпеки; ... розвиток міжнародного співробітництва в безпековій сфері, насамперед з питань боротьби з тероризмом, кіберзлочинністю, а також з питань захисту об'єктів критичної інфраструктури та запровадження національної системи стійкості» [15]. Зважаючи на євроінтеграційні прагнення України та необхідність удосконалення міжнародного співробітництва в безпековій сфері, вважаємо корисним досвід організації державної охорони у Республіці Польща для використання при реформуванні Управління державної охорони (УДО) України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти державної охорони розглядали такі науковці, як: І.М. Волков, В.І. Григор'єв, О.М. Дроздов, А.В. Журавльов, В.В. Кузнецов, В.А. Ліпкан, М.Б. Левицька, В.В. Майоров, Ю.Є. Максименко, М.А. Микитюк, В.Я. Настюк, Н.Р. Нижник, Д.М. Павлов, М.М. Пендюра, Г.О. Пономаренко, М.В. Сийплові, Р.М. Скриньковський, О.О. Ткаченко, С.С. Юрко, В.І. Шакур, В.В. Штучний та інші. Ці фахівці, в основному, були зосереджені

на розгляді адміністративно-правових питань регулювання державної охорони. Однак питання детального порівняльного аналізу організації державної охорони в Україні та Республіці Польща, не отримало розгорнутого наукового дослідження.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження є формулювання пропозицій щодо удосконалення діяльності УДО України на підставі порівняльного аналізу правового регулювання державної охорони в Україні та Республіці Польща.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, після ухвалення Сеймом Республіки Польща Закону «Про Службу державної охорони» (*Służbie Ochrony Państwa – SOP*) від 8 грудня 2017 р. був створений новий інститут державної охорони [8], який замінив колишнє Бюро охорони Уряду (*Biuro Ochrony Rządu*) [6]. Причинами реформування Бюро охорони Уряду стали систематичні інциденти на трасах проїзду з особами щодо яких здійснюється державна охорона у 2016–2017 рр. (4 березня 2016 р. з кортежем Президента Республіки Польща А. Дуди; 25 січня 2017 р. з кортежем міністра оборони Республіки Польща А. Мацеревича; 21 листопада 2016 р. з кортежем Голови Ради Міністрів (прем'єр-міністра) Республіки Польща Б. Шидло; 10 лютого 2017 р. з кортежем Голови Ради Міністрів Республіки Польща Б. Шидло). Реформа такого правоохоронного органу мала на меті інтеграцію функцій особистої та об'єктової охорони у єдину структуру під керівництвом міністра внутрішніх справ і адміністрації. Ключовою новацією стало закріплення в законі статусу SOP як єдиного, у форменому одязі, озброєного формування підпорядкованого міністру внутрішніх справ і адміністрації, із чіткими повноваженнями не лише на охорону, а й на виявлення та запобігання злочинам щодо охоронюваних осіб та об'єктів (ст. 2–4 Закону Республіки Польща «Про Службу державної охорони» від 8 грудня 2017 р.) [8]. Як зазначає Л. Змієвський (*Ł. Żmijewski*), SOP стала «елементом потенціалу національної безпеки, що поєднує фізичний і розвідувальний захист органів влади» [11, с. 193–207].

Отже у Республіці Польща діяльність SOP врегульовано одним комплексним Законом Республіки Польща «Про Службу державної охорони» від 8 грудня 2017 р. (всього 392 статті) та системою підзаконних актів (накази Міністерства внутрішніх справ і адміністрації, інструкції та розпорядження). В Україні – вказаний профільний закон 1998 р. має фрагментарний характер (всього 30 статей), а деталізація завдань УДО України та організація проведення охоронних заходів, передбачені переважно у наказах УДО України, наприклад у базовому наказі УДО України «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» від 27 травня 2011 р. № 210.

Порівняно з попереднім Законом Республіки Польща «Про Бюро охорони Уряду» від 16 березня 2001 р., який регулював переважно фізичну охорону [8;6], новий нормативно-правовий акт розширив превентивні та оперативно-розшукові можливості правоохоронного органу й визначив сучасну адміністративну вертикаль керівництва (Командувач SOP як центральний орган у системі уряду) [8]. Проведене реформування державної охорони було побудовано на фундаментальному безпековому підґрунті (стратегіях та програмах уряду), де державна охорона розглядається як структурний елемент внутрішньої безпеки поряд із поліцією та службами безпеки [3].

Служба охорони держави Республіки Польща є цивільною озброєною службою спеціального призначення, що поєднує ознаки правоохоронного органу та спеціалізованої охоронної організації. SOP не входить до складу Збройних сил Республіки Польща та не є військовим формуванням у розумінні Закону Республіки Польща «Про захист Вітчизни» від 11 березня 2022 р. [5]. Натомість вона належить до категорії озброєних формувань, що діють поза структурою військових формувань. Таким чином, SOP становить частину внутрішнього сектору безпеки, подібно до Поліції, Прикордонної служби та Державної пожежної служби. Її діяльність безпосередньо спрямована не на оборону, а на захист державних інституцій та осіб від протиправних посягань. Отже, правова модель Служби охорони держави Республіки Польща за своєю природою має змішаний характер – поєднує поліцейські та військові елементи. У свою чергу, в Україні УДО України визнається з одного боку «державним правоохоронним органом спеціального призначення» (ч. 1 ст. 11 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р.) а, з іншого – у законодавстві УДО України вже визначалося і як військове формування (п. «б» ч. 4 ст. 37 Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» від 18 червня 1999 р., п. 1 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18 січня 2018 р. – нині закони втратили чинність). Питання віднесення

УДО України до військових формувань також неодноразово було предметом як наукових дискусій, так і відповідних судових розглядів [20].

Хоча SOP не є поліцейським або слідчим органом, закон наділяє її низкою правоохоронних повноважень. Зокрема SOP виявляє загрозу і передає матеріали до інших правоохоронних органів. Так Законом Республіки Польща «Про Службу державної охорони» від 8 грудня 2017 р., передбачено, що SOP може здійснювати оперативно-розшукові дії для запобігання замахам, терористичним загрозам чи витоку інформації (ст. 31–35) [8]. До них належать спостереження, перевірка осіб, технічне документування та негласне отримання інформації. На думку К. Вальчука (K. Walczuk) та М. Божека (M. Božek), ці повноваження мають «розвідувально-захисний, а не кримінально-процесуальний характер» і застосовуються лише за судовим дозволом [9, с. 123–145]. Отже SOP не веде досудових розслідувань, але може ініціювати їх, передаючи матеріали до прокуратури або поліції. Як підкреслює Е. Юра (E. Ura), правовий механізм SOP «встановлює рівновагу між оперативною ефективністю й судово-прокурорським контролем» [4, с. 119–130].

Порівняльний аналіз засвідчив, що обидва правоохоронні органи (УДО України та SOP) мають подібні основні функції: охорона осіб, визначених законом; охорона об'єктів державного значення; забезпечення безпеки офіційних заходів. Разом з тим, SOP має додаткові функції, не властиві українському УДО, наприклад здійснює оцінку рівня загроз і аналітичне моделювання ризиків. У свою чергу, в Україні УДО наділене правом проводити контророзвідувальні заходи, а SOP не має таких повноважень. На думку польських вчених, створення SOP поклало початок системі державної охорони нового типу – з інтегрованими елементами аналітичної й превентивної діяльності [2, с. 157–171].

Працівники SOP мають право використовувати засоби прямого примусу (фізичну силу, наручники, кийки, газові засоби, електрошокери, службових собак) та вогнепальну зброю відповідно до ст. 37 Закону Республіки Польща «Про Службу державної охорони» від 8 грудня 2017 р. [8]. Важливо, що сам порядок застосування передбачений в іншому Законі Республіки Польща «Про засоби прямого примусу та вогнепальну зброю» від 24 травня 2013 р. (передбачає 14 підстав для застосування засобів примусу і 5 – для вогнепальної зброї) [7]. Наприклад, вогнепальна зброя може бути застосована для відбиття безпосереднього нападу на життя чи здоров'я охоронюваних осіб або посадову особу, для зупинки збройного нападу чи транспортного засобу, що становить загрозу. Застосування такої зброї без попередження допускається лише у випадках раптової та невідворотної небезпеки [7]. В Україні подібні норми викладені у п. 7 ст. 18 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. і носять також узагальнений характер – визначають лише право «зберігати, носити і застосовувати вогнепальну зброю та спеціальні засоби на підставі і в порядку, передбачених Законом України «Про Національну поліцію», військовими статутами та прийнятими відповідно до них нормативними актами, провозити зброю та спеціальні засоби в усіх видах транспорту». Таке правове регулювання, на нашу думку, створює певну колізію: Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. не передбачено застосування заходів фізичного примусу, транспортних засобів, а також використання службових собак при здійсненні державної охорони, на відміну від наказу УДО України «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» від 27 травня 2011 р. № 210, який певні умови застосування таких засобів (заходів) все таки передбачає (п. 22, 23) [17]. В Україні, на відміну від польського законодавства, порядок застосування заходів впливу детально передбачений в Законі України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. та частково наказом УДО України «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» від 27 травня 2011 р. № 210. Таким чином, SOP діє в умовах високого ступеня спеціального правового регулювання застосування заходів примусу, тоді як в Україні – відсутнє спеціальне правове регулювання застосування заходів примусу і наявні правові колізії між нормативно-правовими актами, що регламентують ці відносини.

На відміну від військових формувань, персонал SOP не має військових звань, а дисциплінарна відповідальність і проходження служби регулюються цивільним адміністративним правом. Усі накази та інструкції затверджуються міністром внутрішніх справ і адміністрації, а не міністром оборони. На відміну від SOP, де правова регламентація охоплює навіть психологічний відбір, підстави застосування сили та дисциплінарну відповідальність, в національному зако-

нодавстві відсутні процедурні норми щодо контролю, оперативної діяльності чи розслідувань інцидентів [16].

Очолює SOP Командувач, якого призначає Президент Республіки Польща за поданням Голови Ради Міністрів Республіки Польща, погодженим із міністром внутрішніх справ і адміністрації. Командувач SOP реалізує політику безпеки через підпорядковані йому відділи особистої охорони, охорони об'єктів і транспорту, оперативно-розвідувальний, навчання та логістики [8]. Така вертикаль підпорядкування забезпечує централізований характер служби при політичній відповідальності уряду. Організаційно SOP складається з центрального управління та територіальних відділень. Основними завданнями SOP є: особиста охорона Президента Республіки Польща, Голови Ради Міністрів, Співкерів Сейму, Співкерів Сенату, віце-президента Ради Міністрів, міністра закордонних справ, міністра внутрішніх справ та адміністрації, колишніх президентів (до тих пір, поки вони проживають на території Республіки Польща), інших осіб за наказом Міністерства внутрішніх справ і адміністрації, а також глав іноземних держав та урядовців та їхніх заступників [1, с. 56–60]; охорона об'єктів державного значення та резиденцій; забезпечення безпеки офіційних заходів і міжнародних делегацій; контррозвідувальне забезпечення охоронюваних осіб і територій; підготовка кадрів та міжнародна співпраця [8]. У свою чергу, УДО України є правоохоронним органом, який підпорядковується безпосередньо Президенту України і підзвітний Верховній Раді України (ст. 11 Закону) [16]. Отже, польська модель реалізує урядово-цивільний принцип контролю, а українська – президентсько-централізований тип, що обмежує гнучкість міжвідомчої координації.

SOP перебуває під багаторівневим контролем: судовим (дозвіл на оперативні дії), прокурорським, міністерським та парламентським (Комісія Сейму з внутрішніх справ). В Україні нагляд обмежено внутрішнім контролем та звітами Президенту України, а парламентська звітність, на нашу думку, має декларативний характер. Це знижує певну прозорість діяльності УДО України й суперечить принципам демократичного цивільного контролю над сектором безпеки, які закріплені у Кодексі поведінки щодо політико-військових аспектів безпеки Організації з безпеки і співробітництва в Європі (пункти 20–23, 36) [14] та стандартах Ради Європи (звітах Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) [12]; рекомендаціях Парламентської асамблеї Ради Європи [19]; Європейському кодексі поліцейської етики) [18].

SOP є складовою підсистемою внутрішньої безпеки поряд із поліцією та Агентством внутрішньої безпеки. Як було зазначено, SOP виконує охоронну та оперативно-розшукову роль і співпрацює з військовими формуваннями: Агенцією зовнішньої розвідки та Службою військової контррозвідки. На думку Д. Зайко (D. Zajko) та Р. Кубяка (R. Kubiak), SOP «забезпечує зв'язок між поліційною та військовою ланками безпеки, формуючи інтегрований механізм реагування» [10, с. 55]. Важливим напрямом діяльності SOP є міжнародна співпраця, участь у навчаннях ЄС і НАТО, обмін інформацією про терористичні загрози.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки.

Служба охорони держави Республіки Польща репрезентує європейську модель цивільної озброєної служби спеціального призначення, що функціонує як центральний орган державної адміністрації у підпорядкуванні міністра внутрішніх справ і адміністрації. Її правова природа поєднує охоронну (особиста та об'єктова безпека) та правоохоронно-превентивну складові (оперативно-розшукові дії з метою ідентифікації, запобігання й виявлення злочинів; застосування засобів примусу й зброї за чітко регламентованою процедурою). Інституційна архітектура SOP забезпечує цивільний, прокурорський і судовий контроль, що відповідає стандартам «належного врядування» у секторі внутрішньої безпеки та мінімізує ризики перевищення повноважень.

Порівняно з Україною, де Управління державної охорони України є з одного боку правоохоронним органом, а з іншого, фактично, військовим формуванням, безпосередньо підпорядкованим Президенту України, модель SOP демонструє вищу ступінь правової деталізації (особливо щодо оперативної діяльності та застосування сили), розвинену систему зовнішнього нагляду й інституційну інтеграцію з іншими службами безпеки у форматі міжвідомчої координації. Водночас УДО, зберігаючи високу професійну спроможність у воєнних умовах, потребує модернізації нормативної бази в частині уточнення правового статусу, розширення повноважень, процедурних гарантій (звітність та перевірка інцидентів застосування примусу, судовий дозвіл на негласні дії, парламентський нагляд).

Отже, SOP може слугувати референтною моделлю для реформування державної охорони в Україні за трьома напрямками: 1) децентралізація управління (зміна правового статусу та підпо-

рядкування; посилення ролі уряду й парламентського контролю за діяльністю УДО України); 2) формалізація та деталізація примусу (деталізовані підстави, обов'язкова фіксація та незалежна перевірка кожного випадку застосування заходів примусу); 3) інституційна інтеграція (сталий обмін даними й спільні стандарти підготовки з Національною поліцією, іншими правоохоронними органами та військовими формуваннями). Таке наближення зменшить правові ризики, підвищить прозорість і зміцнить довіру суспільства до системи державної охорони в Україні без шкоди для її стійкості в умовах триваючої збройної російської агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Cymerski Jarosław. Rola i zadania SOP i wewnętrznych służb ochrony podczas wizyt VIP w muzeach. *Ochrona Ludności i Dziedzictwa Kulturowego*, 2023. № 2. S. 51–68. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1775000> (дата звернення: 10.10.2025).
2. Hernacka-Janikowska Anna. Służba Ochrony Państwa – analiza działalności instytucji po zmianach ustawowych. *Studia Prawnoustrojowe*, 2020. № 50. S. 157–171. URL: <https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sp/article/view/6038/4621> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP (2020). Biuro Bezpieczeństwa Narodowego. URL: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf (дата звернення: 10.10.2025).
4. Ura Elżbieta. (2019). Likwidacja Biura Ochrony Rządu, utworzenie Służby Ochrony Państwa. *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Iuridica*. 87. P. 119–130. URL: https://www.researchgate.net/publication/334301279_Likwidacja_Biura_Ochrony_Rzadu_utworzenie_Sluzby_Ochrony_Panstwa (дата звернення: 10.10.2025).
5. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny // *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2022. Poz. 655. (офіц. публ.). URL: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2022000065501.pdf> (дата звернення: 10.10.2025).
6. Ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu // *Dz.U.* 2001, nr 27, poz. 298 (t.j. późn.). ISAP Sejm RP. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010270298> (дата звернення: 10.10.2025).
7. Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej: tekst jednolity. Obwieszczenie Marszałka Sejmu z dnia 26 lutego 2024 r. *Dziennik Ustaw*, 2024, poz. 383. URL: https://eli.gov.pl/eli/DU/2013/628/ogl/pol?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 10.10.2025).
8. Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa // *Dz.U.* 2018, poz. 138 (z późn. zm.). ISAP Sejm RP. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000138> (дата звернення: 10.10.2025).
9. Walczuk K., Bożek M. Operational Control pursuant to the Act on State Protection Service. *Cybersecurity and Law*. 2022. Vol. 8, No. 2. P. 123–145. DOI: 10.35467/cal/157131 (дата звернення: 15.10.2025).
10. Zajko D., Kubiak, R. (2023). Usytuowanie SOP w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolita Polska. *IJONESS*, 2023. 21(5 (Specjal Issue)). P. 63–80. URL: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.4995> (дата звернення: 15.10.2025).
11. Żmijewski Łukasz. Służba Ochrony Państwa jako element potencjału bezpieczeństwa Rzeczypospolita Polska. *Zeszyty Naukowe SGSP*. 2022. 82(null), P. 193–207. URL: <https://zeszyty naukowe-sgsp.pl/article/158888/pl> (дата звернення: 15.10.2025).
12. Звіт «Демократичний нагляд за службами безпеки» (CDL-AD(2015)010), підготовлений Європейською комісією Ради Європи «За демократію через право» (Венеційська комісія) та ухвалений на 71-й пленарній сесії (1–2 черв. 2007 р.), оновл. на 102-й пленарній сесії (20–21 берез. 2015 р.). Страсбург: РЄ, 2015. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2015\)010-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2015)010-e) (дата звернення: 02.10.2025).
13. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні: зб. матеріалів міжнар. експерт. нарад / упоряд. Д.С. Бірюков, С.І. Кондратов; за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ: НІСД, 2015. 176 с.
14. Кодекс поведінки щодо політико-військових аспектів безпеки: міжнар. документ, прийнятий 3 грудня 1994 р. (Будапешт) / Форум зі співробітництва в галузі безпеки Організа-

- ції з безпеки і співробітництва в Європі. Офіц. вебсайт ОБСЄ. URL: <https://www.osce.org/fsc/41355> (дата звернення: 02.10.2025).
15. План заходів з реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 328-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2023-р#Text> (дата звернення: 02.10.2025).
 16. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 4 березня 1998 р. № 160/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.10.2025).
 17. Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб у місцях постійного та тимчасового перебування: наказ УДО України від 27 травня 2011 р. № 210 (чинна ред. від 20.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0700-11> (дата звернення: 02.10.2025).
 18. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо Європейського кодексу поліцейської етики: ухвалена 19 верес. 2001 р. Страсбург: КМ РЄ, 2001. URL: <https://rm.coe.int/16805e297e> (дата звернення: 02.10.2025).
 19. Рекомендації Парламентської асамблеї Ради Європи № 1402 (1999) «Контроль внутрішніх служб безпеки в державах – членах Ради Європи»: текст, ухвалений 26 квіт. 1999 р. (9-те засідання). Страсбург: ПАРЕ, 1999. URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16689> (дата звернення: 02.10.2025).
 20. Шакун В.І., Кузнецов В.В., Сийплові М.В. Удосконалення правового статусу Управління державної охорони України як військового формування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Вип. № 5. Ч. 3. 2025 р. С. 304–309. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/APP_05_2025_part-3-2.pdf (дата звернення: 02.10.2025).